

Vrij Onderzoek 1982-83/m 8

AMNESTIE

Amnestie? neen bedankt!

(een reactie)

Met groeiende verwondering heb ik in Vrij Onderzoek 6 het artikel van de hand van Marc Ernst gelezen waarin een pleidooi wordt gehouden ten gunste van het verlenen van amnestie voor de nazikollaborateurs. Marc Ernst vond het blijkbaar noodzakelijk een oproep in die zin te ondersteunen die - spijtig genoeg - door de progressieve organisatie Elcker-Ik werd verspreid. Spijtig genoeg zeg ik want ik ben het absoluut oneens, zowel met de uiteindelijke bedoeling van de oproep als met de argumentatie die aangewend wordt zowel door Elcker Ik als door Marc Ernst.

Vooreerst zal ik proberen in te gaan op de (argumentatie) om het vervolgens kort te hebben over de gevolgen die een dergelijke amnestie zou teweegbrengen.

1. Elcker Ik bekritiqueert in de eerste plaats de repressie en de epuratie zelf. "Ze was onvermijdelijk maar overtrokken (...) en Antivlaams"

Ten eerste lijkt de term "onvermijdelijk" hier niet op haar plaats; en dat is ook zo. Het klinkt een beetje als een "noodzakelijk kwaad". "Principieel juist" zou een korrektere omschrijving zijn geweest. Inderdaad de mensen die door de repressie getroffen werden hadden op de een of andere wijze meegewerkt aan de instandhouding van het meest barbaarse, oorlogs- en moordzuchtige

VOOR WIE HET NOG NIET WIST..

HET KULTUURKAFEE
IS ELKE ZONDAGAVOND
GEOPEND

regime dat Europa en de hele aarde in deze eeuw gekend heeft. Het is principieel juist krachtig op te treden tegen al diegenen die op een of andere manier meegewerkt hadden met zo'n regime. Zo men dat niet gedaan had dan had men erkend dat het nazisme een politieke stroming was zoals alle andere: het liberalisme, de christendemocratie, de sociaal-democratie, het leninisme etc. Het fascisme en het nazisme (een vorm van fascisme trouwens) verschillen echter kwalitatief van deze stromingen doordat ze een terroristische diktatuur instellen die tot doel heeft de winsten van enkele groete kapitalisten veilig te stellen en de arbeidersbeweging totaal te breken om tenslotte ook alle andere oppositie letterlijk monddood te maken, een regime dat een economisch systeem van de werelduitbuiting slaafs dient, ook als dit de onderwerping en uitroeiing van alle andere volkeren eist. Het "Herrenvolk" is een volk dat zich enkel en alleen onderscheidt van andere volkeren niet door haar "superioriteit" maar door haar totale onderwerping aan de behoeften (winst) van enkele uitbuiters. De repressie zou "overtrokken" geweest zijn. "Overtrokken" wil zeggen dat de gepleegde daden niet in verhouding stonden met de opgelegde straffen. Elcker Ik voert terecht

aan dat de economische kollaborateurs meestal geen straf opliepen, dat belangrijke kollaborateurs soms licht gestraft werden omwille van het feit dat ze tot de burgerij behoorden, terwijl de kleine man zware straffen opliep voor zijn kollaboratie. De enige manier om een korrekte verhouding tussen feiten en straffen te herstellen is mijns inziens om nu, op dit moment, te eisen dat de dossiers over de economische kollaboratie heropend worden en dat er strenge straffen worden uitgesproken tegen diegenen die zich door kollaboratie met de nazi's verrijkt hebben. Elcker Ik denkt echter de balans terug in evenwicht te kunnen brengen door ook bijna alle streaffen kwijt te schelden. In plaats van het evenwicht te herstellen verbreekt Elcker IK het dus nog verder. De onmenselijke misdaden van het nazisme en de verantwoordelijkheid van de politieke kollaborateurs hierin zouden in het vervolg ongestraft zijn! Ik meen dat meeheulen met een dergelijk regime, onder welke vorm dan ook, streng genoeg gestraft moet worden.

Ten derde, de repressie zou "hard", "onrechtvaardig", "willekeurig" geweest zijn. Ernst gewaagt zelfs van een "ontaarde spontane volkswede", "belachelijk zware straffen", "uitzonderingsrechtbanken"... Dezelfde taal kan men letterlijk terugvinden in allerlei neo-nazistische blaadjes. Ernst voegt er (natuurlijk) snel aan toe dat deze "excessen" in het niet zinken vergeleken met de misdaden van het naziregime. Maar welke elementen staven die "excessen"?

a) De repressiewetgeving bevatte

een aantal elementen met terugwerkende kracht. Wat voor Elcker Ik en Ernst een verfoeilijke zaak is lijkt mij echter een goede verdienste. De vooroorlogse wetgeving was inderdaad totaal onvoldoende om de nazistische misdaden en de kollaboratie te straffen in verhouding tot de ernst van de feiten. De werkende mensen die 4 jaar lang onder het fascistische juk hadden geleefd, waarvan velen met de wapens in de hand gestreden hadden om ons land te bevrijden, die ook vele slachtoffers van de nazistische terreur te betreuren hadden, eisten een voorbeeldige bestraffing van alle politieke misdadigers. Om dreigende reële volksoptstanden te mijden heeft de burgerij op die eisen in zekere maten moeten ingaan. Het is in dat globaal sociaal politiek kader dat bepaalde elementen van de repressiewetgeving met terugwerkende kracht werden ingevoerd.

b) De uitzonderingsrechtbanken zijn eveneens een element dat door allerlei soorten fascistisch krapuul nu al jaren misbruikt wordt om de repressie als dusdanig te veroordelen. Met spijt moet ik vast stellen dat een dergelijke propaganda nu ook al invloed heeft binnen de linkerzijde. Natuurlijk zijn er een soort uitzonderingsrechtbanken geweest na de oorlog. De nazistische misdaden waren immers ook uitzonderlijks. Het ging hier nl. niet om een roofmoord, een passioneel drama en nog minder om klassieke politieke misdrijven. Het betrof hier meewerking aan genocide, of er nu bloed kleefde aan de handen van de gestrafte kollaborateurs of niet. Onder druk van de volkswede heeft de burgerij snel moeten op-

treden. De antifascisten eisten immers dat men zou verhinderen dat de nazi's zich zouden herorganiseren, dat kopstukken zouden vluchten e.d. Daarna dwongen ze een snel optreden tegen en snelle veroordelingen van kollaborateurs af. Daarom moesten er wel uitzonderingsrechtbanken opgericht worden. En gelukkig maar, want eenmaal men een proces op de lange baan schuift, hoe snel is men xdc de hele zaak dan niet "vergeten"?

c) De repressie leek willekeurig wanneer voor dezelfde feiten dan verschillende straffen werden uitgesproken. Dit stellen zowel Elcker Ik als Marc Ernst. Zoals ik reeds zei eisten de anti-fascisten dat de repressie snel en efficiënt zou gebeuren om een heropstanding van het fascisme te voorkomen, en om te beletten dat de nazi's met hun sociale demagogie terug mensen zouden bedriegen. Dat was volkomen juist. Dergelijke snelle behandeling van de kollaboratie heeft natuurlijk met zich meegebracht dat soms verschillende straffen voor dezelfde feiten werden uitgesproken. Ten tweede is het eveneens zo dat de burgerij haar eigen leden probeerde te beschermen. Vele kopstukken van de kollaboratie zaten enkele jaren later al weer op de hoogste posten in allerlei burgerlijke partijen (vnl. de CVP bleek populair). Lees hieromtrent het recente boek van Walter De Bock "De mooiste jaren van een generatie". Soms echter moest ze veroordelingen uitspreken tegen "deftige" kollaborateurs. Die waren dan zelfs dikwijls kleiner dan de veroordelingen die de kleine man opliep. In die zin was de repressie inderdaad onrechtvaardig : niet omdat ze te hard zou

geweest zijn, maar wel omdat sommige kollaborateurs absoluut niet hard genoeg heeft aangepakt. Nochtans vind ik daarin geen enkel argument om de juiste straffen dan maar meteen teniet te doen.

d) Marc Ernst vind het ook nog nodig om de antifascistische gevoelens van de overgrote meerderheid van de bevolking in de eerste jaren na de bezetting (en later) door de modder te sleuren, vermits hij spreekt over "spontane volkswoede" die bij de bevrijding op verschillende plaatsen "ontspoord" is. Slechts op enkele plaatsen echter werden kollaborateurs terechtgesteld door de bevolking bij de bevrijding. De vraag rijst hier of men wel van ontsporing sprake kan zijn. (sorry, een foutje). Naar mijn mening is het zeer verwonderlijk dat na de verschrikkelijke ellende de dwangarbeid, de doden, de terreur die het nazisme over ons land uitzaaide er zo weinig spontane terechtstellingen plaatsvonden. Had de bevolking de hand kunnen leggen op vele kollaborateurs die enkele jaren later dan "respektabele" zakenmensen en dito politici waren en had het volk die zonder vorm van proces opgeknoopt dan had dat in alle gevaljuister geweest dan ze vrijuit te laten gaan zoals nu dikwijls gebeurd is. Op die terechtstellingen heb ik dus weinig of niets aan te merken.

e) Marc Ernst ontwaart op verschillende plaatsen onrechtvaardigheid. Er zijn mensen die zonder straf-rechterlijke veroordeling hun burger en politieke rechten kwijtspeelden. Maar de meesten van hen mogen eigenlijk zelfs nog van groot geluk spreken. Voor hun rechtsreekse of onrechtsreekse dwalingen voor de mis-

daden van de nazi's liepen ze zelfs geen strafrechtelijke vervolging op. Gelukkig maar heeft men hen belet om politieke partijen op te richten, en zich verkiesbaar te stellen, om opnieuw hun verderfelijke ideeëngoed te propageren. Hoe onvoldoende dat ook gebeurd is blijkt uit de snelheid waarmee na de oorlog allerlei fascistische groepen als paddestoelen uit de grond schoten en uit het aantal ex-kollaborateurs dat we terugvonden in het Vlaams Blok, maar tevens in de V.U., de CVP. Een formeel argument over de strafvervolging is hier op zijn minst misplaatst. Inhoudelijk was het immers nodig om bepaalde mensen hun politieke rechten te ontnemen om de wederopstanding van het nazisme te beletten. Wat toch gebeurt...

Verre van te beweren dat de repressie geen vergissingen heeft gekend, wil ik toch verdedigen dat de repressie in essentie korrekt was. Dat ze niet ver genoeg gegaan is in de bestrafing van sommige kollaborateurs uit de burgerlijke kringen is geen argument om terechte straffen maar op te heffen. Het moet integendeel een argument zijn om de kollaborateurs uit de burgerlijke kringen vooralsnog te straffen.

4) De repressie zou ook anti-Vlaams geweest zijn. Nochtans geeft Marc Ernst in zijn artikel zelf de cijfers waarmee men zo'n bewering kan weerleggen. Het percentage veroordeelde kollaborateurs t.o.v. de gehele bevolking bedroeg in Vlaanderen 0,73%, in Wallonië 0,52% en in Brussel 0,56%. Het verschil bedraagt dus nota bene slechts 0,20%!!! In feite te verwaarlozen. Daarenboven mag men niet vergeten dat Wallonië een socialis-

tische en humanistische traditie had terwijl Vlaanderen dat veel minder had. De invloed in Vlaanderen van de traditionele (katholieke) politici die de "nieuwe orde" goed gezind waren was zeker groot. Denken we maar aan de Concentratiebeweging waarin o.m. Gaston Eyskens - later eerste minister - een belangrijke rol speelde en die er toenadering zocht tot de fascistische V.N.V. en Verdinaso.

Dat de repressie in Vlaanderen relatief zwaarder heeft toegeslagen is dus een KWAKKEL. Wie stuurt deze kwakkel dan de wereld in? In de

eerste plaats de extreem rechtse krachten die proberen door sociale demagogie de Vlamingen aan te praten dat ze op alle vlakken benadeeld zijn en die (zodoende) nationalistische gevoelens proberen los te weken bij de Vlaamse bevolking opdat de (amnestie) eisen hun aandacht van de economische en sociale problemen zouden afwenden: vandaar ook dat het fascisme vooral in krisistijd welig tiert en (om)dat ze financieel gesteund worden door de meest reactionaire lagen van de burgerij.

De fascistische zaaien dus verwarring tussen Vlaamse eisen en fascistische eisen. Hoewel ik persoonlijk geen voorstander ben van Vlaamsnationalistische eisen omdat ik denk dat zo'n eisen op dit ogenblik vooral de werkende mensen verdelen terwijl bvb. de holdings, de rijkswacht e.d. sterk nationaal georganiseerd zijn, merk ik dat er in verscheidene democratische middens verschillende meningen over federalisme bestaan.

Amnestie heeft daar echter niets mee te zien! De fascistische schotelen de

amnestie-eis als democratisch en Vlaams voor om aldus democratische Vlamingen voor het eetherstel van het fascisme te doen marcheren.

Ernst en Elcker Ik trappen blindelings in deze handig opgespannen val.

Hoe snel men daarenboven ongewild in extreem-rechts vaarwater belandt wanneer men Vlaams-nationalisme begint te propageren blijkt uit Elcker Ik's oproep. Met de zin "Het zwart maken van de minste Vlaamsgezindheid heeft de Belgische burgerij de gelegenheid gegeven de verfransingsdruk rond Brussel en de taalgrens te verhogen..." wordt de bloed - en bodem theorie gevaarlijk dicht benaderd. In plaats van rekening te houden met de economische realiteiten en de bijbehorende demografische componenten (bevolkingsverschuivingen) poneert Elcker Ik de stelling dat er Vlaamse bodem is waar alleen Vlaams bloed, vel en benen op zouden mogen rondwandelen of rechten zouden hebben. In Vlaanderen heeft men bvb. nu eenmaal net iets meer kans om niet op de dop gegooid te worden.

AMNESTIE=ANTIFASCISME?

Helemaal potsierlijk wordt het als Elcker Ik en ook Marc Ernst amnestie tot een anti-fascistische strategie promoveren. Door amnestie te verlenen zou men de basis van de neo-nazi-bewegingen ontnemen, zou men een oorzaak van sluimerend en groeiend fascisme ontcrachten.

Zo'n redenering zet werkelijk de dingen op zijn kop!

"De fascistcn propageren een politieke stelling en proberen er krachten achter te verzamelen. Wij moeten dan hetzelfde ordewoord - eventueel met wat verbeteringen - overnemen

om te zorgen dat de fascistcn geen voet aan de grond krijgen" redeneren de Elcker Ik mensen.

Ernst zegt zelfs duidelijk: "Het komt er immers op aan de eisen van de Vlaamse Beweging juist in te schatten en te ondersteunen en om anderzijds volwaardige en aantrekkelijke alternatieven te formuleren voor die ordewoorden waarmee men het niet volledig eens is. En dat is het geval met de amnestie-eis."

Een dergelijke uiterst gevaarlijke (wan)logika toegepast op het gastarbeidersprobleem in sommige Brusselse wijken en het feit dat zij dikwijls in de eerste plaats het slachtoffer van de crisis worden (ontslagen, geen recht op werkloosheidsuitkering, e.d.) geeft een materiële basis aan de fascistcn waarop ze op een demagogische manier kunnen proberen mensen te winnen voor racistisch ideeëngoed. De logika van Marc Ernst en Elcker IK toepassend zou men moeten bekomen dat die materiële basis voor het fascisme en het racisme weggewedrdt wordt, dus: "Gastarbeiders buiten..."

En in plaats van het fascisme bestreden te hebben bekamt men alleen dat demokiraten fascistische en racistische ordewoorden gaan propageren. Wanneer dan anti-fascistische akties gebeuren die effectief proberen de extreem-rechtse propaganda te verhinderen, beschimpt Marc Ernst ze. De infantiele antifascistische strategie zoals hij die ontworpen heeft "steekt schril af tegen het emotionele gedoe van het Brugse AFF enkele weken geleden... Wel van belang is dat de opgedaagde (dertig!) antifascisten zich lieten verleiden tot politiek infantilisme t.o.v. manifestanten die de Vlaamse Leeuw zongen." Vooreerst

zongen er een dertigtal de Internationale, maar in totaal waren er een 300-tal tegenmanifestanten. Marc Ernst vervalst feiten om aldus zijn eigen gelijkheid mbt zijn strategie te bewijzen.

Dergelijke oprispingen van Marc Ernst zijn natuurlijk des te begrijpelijker wanneer men weet dat het thema van de fascistische betoging juist rond amnestie draaide. Het zou echter verkieslijker geweest zijn zo Ernst ook uitgelegd had dat hij met "manifestanten die de Vlaamse Leeuw zongen" de leden en sympatisanten van het NJSV aanduidde, waarvan de stichter - Edwin Truyens - ooit in Humo verklaarde dat zijn organisatie aanhanger was van "een lijn - weliswaar dissident - binnen het Duits Nationaal Socialisme."

KOMT DEGRELLE TERUG?

Veel wordt duidelijk wanneer we kijken voor wie de amnestie gevolgen zou hebben. Niet voor beulen, verklikkers, moordenaars en economische kollaborateurs stelt Elcker Ik. Marc Ernst voegt eraan toe dat "evident is en zelfs TAK formuleert het zo!" Voor wie dan wel amnestie?

Wel, een prachtvoorbeeld kan dit illustreren...

Leon Degrelle is geen beul, geen verklikker, geen moordenaar, en geen economische kollaborateur bij mijn weten. Hij had nl. voetvolk dat de vuile karweitjes voor hem opknapte. De amnestie van Elcker Ik en Marc Ernst zou dus aan dergelijk politiek misdadiger het recht geven terug naar België te komen, er een politieke partij oprichten samen met vele van zijn soortgenoten, die ook hun poli-

tieke rechten zouden terugkrijgen.

"Dat is ~~een~~ extreem geval" zal men opwerpen. Inderdaad, maar net zoals Degrelle hebben alle kollaborateurs min of meer een verantwoordelijkheid in de nazistische misdaden en net zoals Degrelle moeten ze daar allemaal min of meer de gevolgen van dragen.

Tenslotte nog een woord over de wijze waarop Marc Ernst de oproep beschouwt en ze hanteert.

Ernst ondersteunt de amnestie-oproep van Elcker Ik. Hij zegt letterlijk "Het zal onderhand wel duidelijk zijn dat we het Elcker Ik initiatief een warm hart toedragen."

Eerst en vooral zou het goed zijn moest het bureau van de Studiekring tegen de oproep tot amnestie stelling innemen. De "we" van Marc Ernst, die -hoop ik- slechts een "pluralis majestatis" is, zou verwarring kunnen zaaien.

Het is echter ook interessant te zien hoe Marc Ernst probeert een rechts, ja zelfs fascistisch ordewoord, ingang te doen vinden bij links.

Hij legt dat zelf schitterend uit in zijn paragraaf "tactische keuze".

"De vraag kan gesteld worden of het niet tactvoller was de term amnestie NIET te gebruiken, maar enkel te spreken van het opruimen van de gevolgen van de repressie en de epuratie. Dat zou geen wezenlijk verschil uitmaken dat voor de slachtoffers van de repressie hetzelfde zou zijn. En de tekst zou bij de linkerzijde acceptabeker geweest zijn." Het is in die optiek dat Ernst kritiek levert. De democraten warm maken om achter het ordewoord van VMO en co. te marcheren door er wat formalistische stijlkritiek op uit.

VERVOLG P. 18

te oefenen. In de zin van "we zeggen de linksen niet dat het over amnestie gaat, dat mogen ze eigenlijk niet weten, maar we maken da verpakking wat leuker, en dan zullen ze er wel mee akkoord gaan. En voor de kollaborateurs en aanverwante extreemrecht sen maakt dat geen wezenlijk verschil uit..."

"Mits enkele korrekties en aanvullingen zou deze oproep de weerklank moeten krijgen die hij verdient". Ik ben van oordeel dat de kritiek op de inhoud van de amnestie eis van die aard is om de oproep in zijn geheel te verwerpen. De kritieken, waarin Marc Ernst en sommige anderen hun visie te kennen geven zijn geen "aanvullingen" of "korrekties" : ze kunnen niet tot die proporties geminimaliseerd worden!

BESLUIT.

We staan hier voor een spijtige zaak. Progressieve, democratische mensen hebben een fascistisch ordewoord aangenomen en propageren het aktief onder de linksen. Alsof de fascist bij het propageren van zo'n eis er ook geen werkelijk belang bij heeft dat die eis verwezenlijkt wordt!

Mensen die de blunder hebben begaan meet te werken aan het meest misdadige regime dat de 20ste eeuw gekend heeft (tot nog toe) moeten weten dat zoiets niet door de beugel kan. Ze moeten voelen en blijven voelen dat ze toen iets gedaan hebben dat vanuit menselijk oogmerk onvergeeflijk is.

Dat sommigen door de mazen vanne het net glippen is daarbij geen ekskuus. Het feit dat meestal burgerlijke kollaborateurs door de mazen glipten kan ons alleen doen zeggen dat ook zij moeten gestraft worden in verhouding tot de gebeurde feiten.

Daarom pleit ik tegen elke algemene genade o f amnestiemaatregel voor de nazikollaborateurs. Natuurlijk zijn gerechterlijke dwalingen wel mogelijk. Ze kunnen echter opgevangen worden door de ongelijkheid van individuele gevallen dossier per dossier opnieuw te onderzoeken.

Amnestie of genade zouden op dit ogenblik in het beste geval toch nog als "vergeten en vergeven" geïnterpreteerd worden en in rechtse middens zou dat het definitief eerherstel van het fascisme betekenen. Dat is volstrekt ontoelaatbaar. De nazistische gruwel kan niet vergeten en vergeten worden.

Tenslotte nog dit: ik ben niet verder ingegaan op de term "amnestie". Juridisch gezien betekent het echter dat men aanneemt dat de feiten nooit strafbaar zijn geweest. "Genade" daarentegen betekent dat de straf wordt kwijtgescholden.

Wie pleit voor amnestie, beweert dus letterlijk dat de kollaboratie eigenlijk nooit bestaan heeft.

Uit de geest van de oproep van Elcker Ik ~~meen~~ ik te moeten opmaken dat een algemene genademaatregel bedoeld wordt en geen amnestie. Spijtig dat de verwarring er nog alleen groter door wordt!

JAN FERMON

